

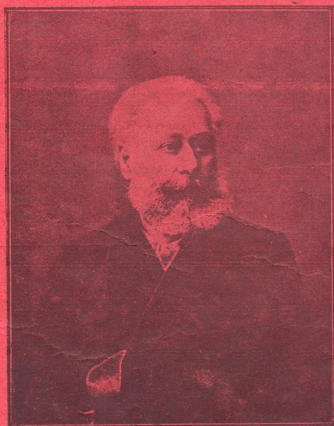
თეატრი სსრკ-ში

ათეისტური სალიტერატურო ჟურნალი

2-1915

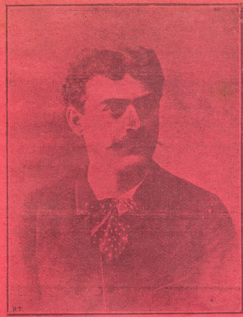
მიიღება ხელმოწერა 1915 წ. „თეატრი და ცხოვრება“-ზე

11 იანვარი

სერო შგოსანი აკაკი
შისი ავადმყოფობის გამო

შინაარსი:

- 1. მეთაური—აღმართს დაღმართს მოსდევს 1
- 2. ი. იმედაშვილი—გ. ფოცხოველი „
- გ. ჯაბაური—ს. პ. სვიმონიძე
- 3. ვასო მუშა—გ. მ. ხერხეულიძე 2
- 4. ი. ჯიხაიშვილი—სამშობლოში „
- 5. დარია ახვლედიანი—მურმე, ლექსი 3
- 6. მიხ. ბოჭორიშვილი—ვერ მიშველი? „
- 7. მიწისშვილი—„წინ, სიკვდილისაკენ“! 3
- 8. იოსებ არიშთიელი—ქართველი მწერლები—გ. ტაბიძე 5
- 9. გ. ტაბიძე—Art p. ténigua (ლექსი) 6
- 10. ზ. ჩხიკვაძე—კომპ. 3 ი. ჩაიკოვსკი (მოგონება) „
- 11. დ. პარიზელა—მგზავრის სიმღერა (მეგობრული პაროდია) 7
- 12. ღრუბელი—საქართველოდან რუსეთში (ახალი ჯარის კაცის ელეგია) 8
- 13. ა. შანშიაშვილი—ქალი გრძნული, რამა. პოემა 1 მოქ. 9
- 14. მის. აბრამიშვილი—„სიტყვა“ გრი-შაშვილის პოეზიაში 10
- 15. ქნარი—* * ლექსი 11
- 16. ვიკელა მეტეუკე—თეატრის ისტორია 1. თეატრი პირველყოფილ ხალხში „
- 17. დამსწრე ქალი—სამწიფნობრო მუსიკაში 12
- 18. არჩილ შათირიშვილი—ხარფუხის რამე-რუმე 13
- 19. ვვ. ფურცხვანიძე—დედის მკვლელი 14
- 20. ქართული სახობა: 15
- 21. წვერილი ამბები—სურათები, შარყები, განცხადებანი 16

სვ. პავ. სვიმონიძე (გოგოლაშვილი)
 (25 წ. სასცენო მოღვაწეობის გამო)
 ს. ს-ქ იმ დროს გამოვიდა ქართულ სცენაზე, როდესაც მსახიობი სხთლით საქება-რბი აუგუნს. ს. ქემ სხვებთან ერთად სათვალნი-ნო ამაგი დასდო ქართულ სცენას და ხელი შეუწყო სათეატრო საქმა. წინსვლას.
 მას კარგად იცნობს სახალხო თეატრის სახოგადოებაც, რომლისთვისაც ს-ქეს უარი არს-დეს უთავაშს: მუდამ სამუხებით მონაწი-ლეობდა ხოლმე სახალხო თეატრის შეწრა და მატარა სცენაზე: 1893 წ. ერთხელ შემთხვევით უსასეიდალად ირევისორმა, შეორედ 1899 წ. წრის თხაენათა და დრამ. საზ. გამეგობის დაგვლებით შეორედ თასრა რუვისორთაბა, 1910 წ. ფრ. ჩარგვანმა რომ ჩაძალადგეში სახალხო თეატრის დაფუძნება განზრახა, ეს აზრი პირველად ს-ქეს გადასცა, რომელიც საომხეებით დასთანშმა, მხურფალე მონაწი-ლეობა შიდათ ჩაძალადგვის თეატრის დაარსე: იაში და დღემდე თაგამოღებით ემსახურება.
 დღეს ჩაძალადგვის სახალხო თეატრში გამართება შისი 25 წ. მოღვაწეობის აღსანი-შნაუა წარმოადგენა. წარმოადგენს „დალატს“. იმედაა ხალხი გულმხურფალე შეეგება ამ სასცენო შეშეკის სადღესასწაულო წარმოადგენს.

სახალხო სახლი. სამშაბათს, 13 იანვ.

1915 წ. თბილისის ქართ. დრამატ. დასის ამხანაგობის მიერ წარმოდგენილი იქნება

მ ა რ გ ა რ ი ტ ა ზ ო ტ ი ი

დრამა 5 მოქ. ა. დიშაშვილისა მონაწილეობს მთელი დასი. დასაწყისი საღ. 7 1/2 ს. ადგილების ფასი 1 მ 20 კ-დნ 10 კ. რეე. მ ძორაში

ავლაბრის სახალხო თეატრი, კვირა, 11 იანვ. 1915 წ. ავლაბრის ქართულ სახალხო წარმოდგენების მმართველი წრის მიერ: მსახიობთ სოსო ივანიძის და ს. კვიციანის მონაწილეობით გაიმართება სადღესასწაულო წარმოდგენა ქართულ სამუდამო თეატრის 65 წ. თავის აღსანიშნავდ წარმოდგენილი იქნება ცნობილი ისტორ. დრ. ნ. შ. ა. ცაგარლისა

ქ ა რ თ ვ ი ლ ი დ ი ა

მონაწილეობს მთელი დასი. დასაწყისი საღამოს 7 ს. ადგილების ფასი ჩვეულებრივია. ბილეთები იყიდება ვრულ დღეს თეატრის კასაში, წრის რეე. ს. ივანიძე. მორიგი გამგე ა. თავდგირიძე.

თეატრი ნაძალადევი კვირას, 11 იანვარს 1915 წ. ოცდახუთი წლის ქართულ სცენაზე მოღვაწეობის აღსანიშნავთ გაიმართება **ბენფისი ს. პ. სვიმონიძის**, რევისორის ქართულ-რუსულ სექციებისა. წარმოდგენილი იქნება ქარ. მსახიობთა მონაწილეობით

დ ა ლ ა ტ ი

დრ. ნ. მოქმ. ა. სუშათაშვილისა, მონაწილეობას მიიღებს მთელი ჯგუფი ნაძალადევის სცენის მოყვარეთა და თანამშრომელთა. ადგილების ფასი. 15 კაპ ვიდრე 60 კ-დნ. დასაწყისი საღამოს 7 საათზე რევისორი ს. პ. სვიმონიძე თან. ი. კანდელკი. გამგე ი. ტორიკაშვილი.

№ 2

წელიწადი
8 მ ს ა მ მ

წლიურად 5 მ., ხანგრძლივად 3 მ., ცალკე ნომერი 10 კ. ხელის მოწერა მიიღება „სორაპანის“ სტამბაში. მისამართი: **თფილისი რედ. „თეატრი და სპორტის“ I. იმედაშვილი**

ხელ-მოუწერელი წერილები არ დაიბეჭდება. — ხელთნაწერები საკურორტოებისთვის წარსდება. — რედაქტორთან პირისპირ მოლაპარაკება შეიძლება „სორაპანის“ სტამბის კანტონაში — დილით 9—2 ს., საღამოთი 5—7 ს., ტელეფონი № 15-41

№ 2

კ ბ ი კ ა 11 ი ა ნ ვ ა რ ი

1915 წ.

ს კ ა კ ი ს ა ვ ა დ ე მ ი ა

ჩვენნი პროვინციული მოსახლეობა ეს მუშაურობა კერძოა მიზნით ავანსურად. როგორც განცხადებულა 1-25 ქრისტეშ. მგოსანმა დაასრულა ახალი პოემა „საღმარელო ომბიანობიდან, რაიცა გულა მიხეზი ავანსურად“.

მუშაურობის. უკანასკნელი ცნობით — მგოსანს წვეთის დაკემის ნიშნები ეჩვენება, მარცხენა ხელ-ფეხი დასდამბელებია. ვისურვებთ ჩვენი პატარა სამშობლოს დიდებულ შვილი მალე გვენახოს განკურნებული.

11 იანვარი

აღმართს დაღმართი მოხდევს.

თუ ბნელია, სინათლეც იქნება, — ასე სჯის ხალხის სიბრძნე და ჭკამ ამ რწმენით უნდა ველოდეთ ხვალის დღეს...

ვერობის ცივილიზაციის მატარებლებმა, რომლებიც ცის ქვეშეთ ყოველივე სიკეთის სათავედ თავის თავს აღიარებდნენ, მთელი ქვეყნის უღიდეს ნაწილზე სისხლის რუები მოუღდეს და დედამიწის ზურგი ადამიანთ ლეშით მოკფინეს...

სისხლი, სიჭოლი, კენესა, გოდება, მღურვა ბედისა... წყევა მათი, ვინც ძმა მის წაჰკიდა, საწყალი შრომის შვილი — მზენელ-მთევსელი გლები მიწის მოსწყეიტა, მუშა-ხელოსანი — დაზვას, საშუალო მყოჯახე-ვაჭარი, წვრილი მოხელე თუ სხვა — თავის კერას... ვინც ქვეყნად სინათლისა და სიტკბოების ნაცვლად წყევილი და სიმწარე გააბატონა...

აი, რას მოვესწარით... მართალი უთქვამთ, ვგონებ ძველ რომაელთ, რომ კაცი კაცისთვის მგელია... და მართლაცრასაც დღეს ადამიანი ადამიანს უშვრება, განა მგელი ჩაიდენს?!

ამ მიზეზით ბევრს გული გასტეია, უკეთესი მერმის ეს რწმენა დაჰკარგვია და, გონება მოზინდული, ან უგზო-უკვლოდ სდლაც მიიღტვის, ან უნუგეშობით სასოწარკვეთილია, იმედ დაკარგული, კაცობრიობის სიკეთის მოკიქულებზე გულგატეხილი...

საზარელია ყოველივე ეს, მაგრამ სწორედ ასეთ დროსა საკირო მეტი სიხეზილე... რა ვუყოთ, რომ დროებით სიბნელემ მოიცვა კაცთა გონება!

როცა ბნელდება — მთიარე-ვარსკვლავები მაშინ გვეკიბრვება, როცა ჰყინავს მზის სხივები მაშინ გვენატრება...

ამიტომაც ყოველი მოაზროვე ადამიანის ვალია, კაცთა შორის მხოლოდ სიყვარულისა და ერთობის გავრცელებას შეუწყოს ხელი, რითაც კი შეუძლიან, და დროებითი უკუღმართობას ქედი არ მოუხაროს...

ნუ დავეცემით სულით! გვწამდეს, რომ აღმართს დაღმართი მოხდევს, და თუღამეა — გათენდება კიდევ... ბედნიერება მომავალშია...

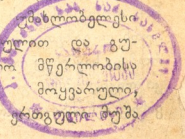

მტ. — აკა. **გ. მ ხვჩავაძე** (მ ფოცხოველი)

კლამი მკურნება, დე-სწერო, მაგრამ უკვე აღსრულდა...

სამი კვირის წინად მოსული ცნობა უკვე გამართლდა: გერმანიის საზღვართან ბრძოლის დროს მოკლულ იქნა თ. გიორგი მიხეილისძე ხერხეულიძე, — ჩვენის ჟურნალის (და საზოგადო-

ლოდ ქართულ გამოცემათა) მუშაობის მგობარ-თანამშრომელი სულით და გულთ ქართველი, სამშობლო მწერლობისა და ხელოვნების დიდ მოყვარული, ქართულ საზოგადო საქმეთა ერთგული მუშა

კი, მწერლობაში გ. ფოცხოველისა და განხანის სახელით ცნობილი. დასწერა რამდენიმე პიესა (ზოგი მათგანი დიღვა კიდევ), მოთხრობა და მინიატიურა. ერთი წლის წინად იგი განსაკუთრებით საქმიანობაში გაიტაცა და გულწრფელად მუშაობდა. ბოლოს საერთაშორისო ომიანობაში ჩაითრია, ვითარცა ბუნებით რაინდი, და ავტრ სხვა რამდენიმე ათიათას ქართველთან ერთად ემსხვერპლა კიდევ. მისი სიკვდილი განსაკუთრებით აღესა სამწუხარო ჩვენი ქვეყნისთვის. იგი მუდამ ბრძოლის მწყურვალი, ბრძოლაში გართული, ბრძოლის ველზე მოკვდა ვაჟაკურად. დაუეწყარი იყოს სახელი შენი, ძვირფასო გიორგი!..

იოსებ იმედაშვილი

გ. მ. ხერხულიძე (ფოცხოველი)

შემადრწუნებელი ამბავი გვაუწყა გახეთმა: „ბრძოლის ველზე მოკლულია გიორგი მინელიძე ხერხეულიძე“. რა საშინელი ამბავი!..

ძვირფასო გიორგი! თავს ზარი დამცა შენმა ასეთმა, მოულოდნელმა ტრადიკულმა დაღუპვამ... ასე მგონია, ცა თავზე მატყდება... შენი ასეთი... გამაუთქმელი მწარე ხედვრით გამწარებულს მინდა გივივით ვიყვირო... და ენა მებმის... მინდა რამე გითხრა, და მეტყველი დამეზღვრებულვარ... სათქმელი ვლერა გამომითქვამს... მინდა დავსწერო რამე, — კლამი აღარ შემორჩილება, გული შხამბოლმა-ნალღველით მაქვს აღსასვ... რა რიგ შეურიადღე შენს ასეთს მწარე ხედვრს!.. განა იმ ადამიანს, განსაკუთრებით შენთან დაახლოვებულს, როგორც მე ვიყავი შენთან, და ვისაც სცენაზე შენი მომხიბლავი თამაში ჩამეგრელოს დედა ქალაქ ზუგდიდში შენი მცირედი ხნის ყოფნის დროს უნახავს ვინც შენ წიგნებით და ჟურნალ-გახეთებით ხელში გხედავდა ქუჩაში, რომელ საქმესაც დღეს უბრალო მომთაყმენიც კი თაკილობენ, განსაკუთრებით კი ჩვენში, ვისაც შენ, სხეულგბრივად დაღალული, სული-

რად დაუღალავი, ფეხით მოსიარულე თვით მიყრუებულ სოფლებში ზუგ. მახრაში უნახავიხარ, რომ სოფელში პიბლიოთეკა—სამკითხველოები და სკოლები მოგეფინა, რომ იქაური ბნელი მასა გაგეთვითცნობიერებინა, ხალხში განათლების სხივი შეგეტანა, ქ. შ. წ. კ. გ. საზოგადოებისათვის ღრმა საძირკველი ჩაგეყარა, რის გამო შენ ღირსეულად გაფასებდენ და პატივსაცემდენ, განა ის, ვინც შენ, შენი დაუღალავი მუშაობისთვის—გაფასებდა, შენი ასეთ უდეთო ვერაგ ხედვრს შეურაგდებო!

მწარედ მაგონდება, მთელ დამეს რომ იმ შენ საყვარელ საქმეზე ტკბილ, აღფრთოვანებულ ლაპარაკით ვათივდით ხშირად გთხოვდი, ჩემთან სულ იმ საქმეზე გესაუბრნა მეტყუალი: „მარტო ერთი ლაპარაკი ვერსა აკეთებს, საქმე—საქმეა საქიროო“...

მწარედ მაგონდება ის, რომ კერძო წერილში მწერდი: „ჯერ მადლობის ღირსი... იმდენი არაფერი გამიკეთებია, ჯერ არა ვარ მადლობის ღირსიო, ვფიქრობ დავბრუნდე და ჩემ ძვირფას საშობლოსთვის სამსახურს უფრო გულომადგინედ შეუდგეო... აწი კი??"...

ენტა ვიცოდე, გიორგი, ამ შენ საყვარელ ტურფა სამშობლოს ნაცვლად, რომელსაც შენ თავზე ევლებოდი, რომლის აყვავება, ბედნიერება შენ გსურდა,—მის ნაცვლად რომელმა უცხო მხარემ მიგინებტა გულში!

ენტა სად, სად ამოიგმინე უკანასკნელად... სად ამოიხრე—მწარედ?... სად დაიკენესე უკანასკნელი დედი—ენტა...!

მწეილობით, მარად დაუეწყარო ღირსეული მუშაოო... მწეილობით...

ვისო მუშა

ს ა მ შ რ გ ლ ო შ ი

...სამშობლო ჩემი ნადგურდება და მის დამაზს შეკებს სისხლის დგარი ვადმოსჩქეფს... შეიღინა მისი შორს სსდდგე ახტებან... სოფელს-კი... მოსაქმენი ანსად სხანან, თათქო ეკვლან მთაჯაჯანს“ დასწოდა, ძიღქუშო დასწემაო...
არგვლე ვისმი: მთათქა—გოდება...
ი. ჯიხაიშვილი

ვან-ბრანდტი

ცნობილი საოპერო მსახიობკალი (კოლფორატურული სობრანო) თბილისის სახანოო თეატრში 10 იანვრიდან დაიწყო მისი გასტროლები.

მეურვე

თავ-ჩაქინდრული, მწუხარე, ცხოვრების დუხპირ გზახედა, ურემს მიუძღვის გოგია და მღერის სევდის ხმახედა:

„მზეო, ამოდი, ამოდი, — ღრუბლებს ნუ მოეფარეო, ააციმციმე სიამით, ჩემი ტანჯული მხარეო!

მწუხარე, დაჯანებული, სიციცხლით ანეტარეო, რომ ჩაგრულს შეუმსუბუქდეს ტანჯვა და სიმწუხარეო.

თორემ რა არის სიციცხლე, მარადის მგლოვიარეო, თუ ვერ ეიპოვით ნუგეშსა, ვერცა შინ, ვერცა გარეო.

თუ არის ხსნა და ნუგეში — მოვიდეს, გვანახოს ბარეო, წაშალოს გულის ნადველი, ცრემლები შხამზე მწარეო!“

ასე მღეროდა გოგია, ცრემლიც წყდებოდა თვალებდა, და მიდიოდა იგი წინ დუხპირ ცხოვრების გზახედა!..

ღარია ახვლედიანისა

პირ მიუხვლი?

ჯოჯოხეთის ცეცხლის აღში გაეხვია ბრძოლის ველი. ზეცას სწვდება ჩვენი სისხლის შადრევანით მჩქევი ქველი. მზე მთის მწვერვალს ეფარება, სტოვეს ცის თალს სისხლით მორწყულს. დაქვითინებს ყრუ ხმით ქარი, ვერ იპოვა თავსაფარი. მმა მმის სისხლსა აღარ ინდობს. „მოკვდი! მოკვდი ბრძოლის ველზე! განუტევე სული მალე!“ ესღა ისმის, მხოლოდ ამ ხმებს გაჰკივიან!.. ეს საღამო შევისწავლე.

უღვთოდ მტყორცნეს ისარი გულს, უხმოდ ვეკერი ცი მიწის მკერდს. ვიღუბები უცხო მხარეს...

სიციცხლეო! მიღალატე! მეგობრის უხმო ცხედარს ყვავი ჰკორტნის, თავს დასწხავის. სიკვდილს ღიმი არ შორდება! აჰა, ჩემსკენ იშვერს ის ხელს.. ვიღუბები...

აქ სამარეს ვინ მალირსებს? აქ ცრემლს ჩემთვის ვინ დააფრქვევს? აქ აღერსით ვინ მცემს ნუგეშს?

სიციცხლეო, რისთვის მტოვებ? სიციცხლეო, მიღალატე? მხდალი გარბის.. უკანასკნელ სიციცხლის წუთს სტოვეს მოძმეთ. არ დამინდო და სიჩქარით წყულულზე თვის ტლანქ ფეხებს მაქერს.. საღ გარბინარ? შენც მოკვდები, ვერ მაილწვე მუუდრო ბინას...

შენც დაეცი? არ დაგინდო ბედის წერამ? ყური უვდე! ეს ვინ კენესის? ვის ეახის? — ვიღუბები, ვერ მიშველი? მეგობარო მომეც ხელი. ხა! ხა! ხა! ვისღა ახსოვს მეგობარი? ხა! ხა!

— ვერ მიშველი?
 — ვერ გიშველი! ვერ გიშველი! ძირს ჩაილე, მშაო, ხელი! თორემ იცი? მეგობრისკენ გამოწვდილ ხელს მოვამსხვრევენ.
 — ვერ მიშველი? ვაჰმე ვეკვდები.
 ეს ვინღა? წყნარად! წყნარად! აქ ხსნას განა კიდეც ელი?

მთ. ხომალაიძე

„წინ, სიკვდილისაკენ!“

—გასწი, ირბინე! — ეუბნება რალაც ძლიერი ძალა მოკათათე მხეს, — არ შეჩერდე... ჩქარა... ჩქარა...

და ის შეუჩერებელი მიჰქრის თვალუწვდენელ ცის სივრცეში. მიჰქრის... მიჰქრის კოსმოსის შექმნის პირველი დღიდან..

რათა?!

მას ხომ თვითონ არა სურს ასე იაროს.. არა, არ სურს... მას არ უნდა... ვერა ხედვით, როცა ის საღამოს ზღვის ტალღებში იმალება ის თითქოს სტრის... ის იზრძვის... ის ხტება, — მაღლა იწვევა, რომ ერთი კიდევ შეეხდოს. თვლი მოჰკრას საყვარელ ქვეყანას... მაგრამ უხეში ძალა მას არ აწერებს... მიაქანებს... შორს მიაქანებს!..

— წინ! დაიწვი საკუთარს ცეცხლში... სხვაც დასწვი... იარე... იარე!..

— ეს ხომ სიკვდილია... სიკე..

— ჩქარა... თუნდა მოკვდი... დაიწვი... მხოლოდ წინ!.. არ აჩერებს ძლიერი ძალა და ის მიჰქრის. მიჰქრის..

— სიკვდილისაკენ!..

— გაიზარდე, გაიზარდე! — ეუბნებიან პაწია ბავშვს... გაიზარდე ახელა, აპაა... დიდი კაცი.. მალე გაიზარდე, რომ..

საწყლები!.. ჩქარაო... და ის კი არ იციან, რომ ეს მალე გაზრდა მალე სიკვდილსა ნიშნავს...

ნუ, ჩემო პატარა... ნუ უჩქარი... სიკე... დიდი ისეც ადრე მოვა..

— გაზაფხულდა! — გვიძახიან ყველანი — გაზაფხულდა!.. და ნახმა იამ თავი წამოყო... ხის ტოტები რალაც უცნაური კვირტებით დაიფარა... ვარდის კუკურები დიდდებიან... ფართოვდებიან... რალაც უხილავი ძალა თითქოს ზერავს მათ...

— მალე გაიზარდე... გაიფურჩქნე... ჩქარა, ჩქარა!.. ეძახის მათ შიგნიდან ის და ვარდი იშლებია... იშლებია..

— მაკალოე... არ მინდა! ეუბნება ამ ძალას კუკური, — მაგრამ მას არ ესმის... არ

ესმის.. ეძალეზა — წინ, წინ, გაიზარდე... გაიფურჩქნე!..

ნელა.. ნელა გაიშალე, კუკურო, თორემ მალე, მალე მოვა შემოდგომა და ყველანი გაყვითლებულნი ძირს ჩამოივრებიან... ნუ, ნუ უყურებთ მას, ნუ უჩქარით... ნელა გაიშალენით. ნელა!..

ნუ მიჰქრი ასე სწრაფად, ცხოვრებაე!.. ნელა, ნელა... შენ ისე ლამაზი ხარ, ისე მშვენიერი ხარ, მაგრამ შენ ისე ჩქარა მიჰქრისხარ, რომ ბევრი, ვისაც შენსავით სწრაფი თვალები არა აქვს, ვერ ამჩნევს შენს სიმშვენიერს.. ნელა წად... დეე, ყველა დასტკბეს შენი სილამაზით... სიმშვენიერით... ყველა დასტკბეს!..

და მაინც რას უჩქარი?.. იქ, ბოლოს ხომ იცი რა გეცის! ან ის ხომ იქაა გაჩერებული!.. სიკვდილი.. რაც მალე მიხვალ, იმდენად მალე მოგიღებს ბოლოს.. მაშ ნელა... ნელა..

ოხ, არ ესმით!.. მზე მაინც ჩქარა მიჰქრის... მას სითბო აქვდება — ის იფერფლება საკუთარსავე ალში.. პატარა კი უცბად გაიზარდა.. ყოველი მცენარე ზევით იწვეს.. წუთობით იზრდება.. ცხოვრებაც მიჰქრის.. ვერ ჩერდება... ვერ ჩერდება — წინ, ჩქარა! — გაიძახის ეს საიდუმლო ძლიერი ძალა.. და ყველაფერი შეუჩერებელი მიჰქრის, რათა მალე განვლოს თავისი გზა და შემდეგ სიკვდილის მსხვერპლი შეიქნეს... რათა შემდეგ სიკვდილი დაეპატრონოს მას... — წინ, წინ, — და ყველაფერი მიჰქრის..

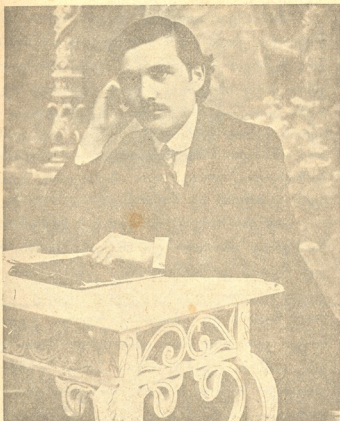
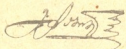
და შეუჩერებელია ეს წინსვლა სიკვდილისაკენ... შეუჩერებელია...

ოჰ, ნელა წადით.. ნელა.. იქ ხომ სიკვდილია.. ნელა!!

მონიშნა

ქართველი მწერლები—გალაქტიონ ტაბიძე

(მისი ლექსების გამოცემის გამო)

საქართველო მგოსანთ ქვეყანაო, სთქვა ვილაძამ. თუ რითმებით ამბების მწერალთ აღებთ, ეს აზრი იქნება მართალიც იყოს, მაგრამ კვშიარტი მგოსანი კი, ისეთი, რომელმაც შეიცნობოს ბუნება და ადამიანის სულისკვეთება, მსოფლიოს გარე-მიდამო იგარძნოს და ნაგარძნობი სხვასაც აგარძნობინოს, ისეთი მგოსანი მაინც და მაინც ბეერი არ მოიძებნება ჩვენს ახალგაზღვრულ ქვეყანაში.

ადამიანის სულის კვეთების, შინაგან განცდის გადმოცემა ერთია და რომელიმე წინადადება აღებულ, აზრის გართმულ პუარებში ჩამოყალიბება მეორე. ჩვენი მწიგნობრობა ჯერ კიდევ ელის კრიტიკოსს და ვიდრე მალა-ნიკიერი კრიტიკოსი მოგვევლინებოდეს, ჩვენი მწიგნობრობა განუყოფელი იქნება და ყოველ მოლექსეს მგოსნის სახელით დაავიჯვინებენ,

გალაქტიონ ტაბიძე-კი, რომელმაც პირველი ორიოდე ლექსი 1908 წ. გამოაქვეყნა, ხოლო უფრო მეტად 1910 წ. ქურ. რთებრი

და ცხოვრებაში და სხვაგან გაშალა ფრთა და თვის ლექსთა თაიგული გასულ წელს გამოსცა ცალკე წიგნად, არ ეკუთვნის იმ მოლექსეთა ჯგუფს, რომელთა სახელიც ლევიონია...

გ. ტაბიძე,—ეს ბუნებისა და ადამიანის სულის ბგერათა მესაიდუმლოე,—სრულიად განკერძობებითა სდვას და თვისი შემოქმედებით იგი მსოფლიო სეველის მგოდებელთ ჩვენში ნ. ბარათაშვილს) უახლოვდება სამართლიანად შენიშნავს კრიტიკოსი იგ გამოართე-ლი, როდესაც ამბობს: „ტაბიძემ ღრმად იგარძნო ყოველი შეგნებელი ადამიანის სევე-და და სულის სწრაფვა, ბარათაშვილს გამო-ეხმაურა და თვისი მკენესარე ხმები მსოფ-ლიო სეველს შეუერთა“.

ჩვენი პოეზიის ქურუმნი მეცხრამეტე საუკუნეში და ახლაც უმეტესად მამული-შეილურ-მოქალაქეობრივ ჰანგთა მღერამ გი-ტაცა, უკანასკნელ ხანში ხომ „პროგრამულ“ ლექსებს სწერენ. ეს იქნება სწორედ ასეც იყოს საჭირო, მაგრამ კვშიარტი მგოსანს კი-დევე სხვა მიზანი აქვს: ადამიანის სულის გან-ცდათა გამომქდავენება, ჩვეულებრივ ადამიანი-სათვის მიუწოდომელის შეცნობა...

გ. ტაბიძემ თავის ლექსთა მშენიერ თაი-გულში საუცხოვოდ გადაგვიშალა მუდამ მჭიცი-ბელის, სულით ლევილი ადამიანის სწრა-ფვა, აღებულ უკანასკნელ ათეულ წლების ინტელიგენციის რწმენის მერყეობა, ახალი გზების ძებნა, იმედის გაცრუება, უფუფეუბობა...

ამ პატარა საბიბლიოგრაფიო წერილში მოუხებრებელია მკითხველს გადავცეთ ყო-ველივე ის, რითაც გასულდგმულეულია გ. ტაბიძის ნაზი ლექსები (ფიქრობთ მოკ-ლე დროში უფრო ვრცელი ვანხილვა მოვა-თავსოთ), ვიტყვი-თ-კი, რომ ახალგაზღვა მგო-სანი ღიღის ყურადღების ღირსია, და ვი-საც მსურს ვანიცალოს სულიერი კმაყოფილე-ბა, უადრესი სიტკობება, მან თვით ნაწერება —მგოსნის შემოქმედება უნდა გაიცნოს.

იოსებ არიშაიელი

Art poétique

მე მიყვარს ჰანგი გრძნობით გამთბარი, ყვავილებით ნაზი და ჩუმი, ხან მოთამაშე, ვით ნიაფ-ქარი, ხან მოზრიალე, ვით აბრეშუმი. სიმღერა გულში დაგუბებული ხან ნიაფივით, ხან შეშლილივით, როცა სიღრმეში ვერ იტევს გული, მოდის და მოდის ფერად ლივლივით. იმდერე დამთვრალ ყვავილთა მტვერში, იმდერე ტრფობის ან მტრობის ხმაზე, ოლონდ ყველაში და ყველაფერში მუსიკა იყოს და სილამაზე. მუსიკა გვიხსნის! ჰიი, მგოსნებო, მართალი არის ბრძენთა თქმულება, რომ უფრო დიდი და საოცნებო, უფრო მაღალი დანიშნულება არ არის, როგორც განწმენდის ხმაში, ვით ცეცხლის ალში, დააცხრო ვნება, რასაც არ ჰქვია რითმთ თამაში და განცდათ ტანჯვა—შეგენიერება. იმდერე გრძნობით და როცა მღერი მწუხარების ან იმედის ხმაზე, მარად გახსოვდეს, რომ ყველაფერი მუსიკა არის და სილამაზე!

მ. მ. მ.

ჟოზეფ. პ. ი. ჩიკოვსკი (მოგონება)

1890 წელიწადი პირადად ჩემთვის ფრიად შესანიშნავი, სამახსოვრო და დაუვიწყარია. ჯერ ერთი იმიტომ, რომ ამ წლის იანვრიდან სრულიად მოულოდნელად და უთხოვნელად გადამიყვანეს თბილისს უკეთეს

აღაგზე. მაგრამ ეს კიდე არაფერი იმასთან შედარებით, რასაც მე ქვემოლ მოუთხრობ პატივცემულ მკითხველს.

მას აქედ თითქმის ოცდა ხუთი წელიწადი და ესლაც არ მაგიწყდება ის სასიამოვნო, ჩემთვის ძვირფასი, წამები, რომელიც მე განვიცადე იმ დროს, როცა მქონდა ბედნიერება პირადად გამეცნო განსვენებული რუსეთის,—რას ვამბობ, მარტო რუსეთის კი არა—მთელი მსოფლიოსათვის—ძვირფასი კოპოზიტორი, დიდებული მუსიკოსი, მავსტრო პეტრე ილიას ძე ჩაიკოვსკი.

იქნება ზოგიერთს კიდევ გაეცინოს, სასაცილოდ ამიგდოს და სთქვას: დიდი რამეა, თუ რუსის კომპოზიტორი გაგიცნიაო, არა ეს სამართლიანი არ იქნება. საქმე იმაშია, რომ მუსიკა და მისი ქურუმნი ეკუთვნიან მთელ კაცობრიობას, ასპარეზი მათი დიდი და ვიწრო ფარგალში მათი მომწყვდევა ყოვლად შეუძლებელია. ყოველი ერის კომპოზიტორი იმდენად და მანამდე ეროვნული, ვიდრე თავის ეროვნულ ჰანგებს იკვლევს, სწერს, ამშვენებებს და ამ ნიადაგზე ჰქმნის სხვა და სხვა ეროვნულ ნაწარმოებს. შემდეგ ამისა, როცა დიდებული კომპოზიტორი თავის შემოქმედებითი ნიჭს და უნარს ფართეთ ამღვებს თავისუფლების გზას, ჰქმნის ცალ აღმტაც, ადამიანის სმენის დამატკობელ მუსიკალურ თხზულებათ: კვარტეტებს, კვინტეტებს, სუიტებს, ოპერებს, სიმფონიებს თუ სხვას, მაშინ ის მთელი კაცობრიობის კუთვნილებას შეადგენს. განა ტყუილია? ვინ არ დამტკბარა, ვინ არ აღფრთოვანებულა, ვის არ უგრძენია თავისი თავი ნეტარებითი ქვეყანაში, ვის არ დავიწყებია რამდენიმე ხნით მაინც სააქაო და ვინ არ გაუტაცინა შეხებტილებულ საარაკო ჰანგებს ბეთხოვენის სიმფონიებისას, დიდებულ მოცარტის უკვდავ ქმნილებებს, ბახის, ვაიდნის, გლიუკის, ვაგნერის, ვერდის და სხვათა დიდებულ ნაწარმოებთ? ეს უკვდავი ქურუმნი მუსიკისა განა რომელიმე ერის საკუთრებას შეადგენენ? განა მარტო იმათ აუტოკებით გული ამ დიდებულთა ნაწარმოებით, ვისაც ან რომელ ერსაც ისინი ეკუთვნიან? სრულებითაც არა! სწორედ ამათანა უკვდავთა რიცხვშია

ლადო ლაშინაშვილის ძე კაცხაძე

რუსულ საოპერეტო დასის მსახიობ-მომღერალი. სწავლობდა მოსკოვში. იქვე დაიწყო სასცენო მოღვაწეობა 1910 წ. ტენორია, პირველ ხარისხიანი მსახიობი და პირველ როლებს ასრულებს ამ ემოდ თბილისშია.

განსვენებული პ. ჩაიკოვსკი და მიტომ ჩემზე, როგორც უბრალო და პატარა კაცზე, ისეთი დაუვიწყარი შთაბეჭდილება მოახდინა. საქმე რაშია? რა მოხდა?

აი, რა მოხდა: ცოტა ხნის შემდეგ, რაკი თბილისში დაებინაველი, რუსის საიპერატორო მონადირეთა საზოგადოების წევრად ჩავეწერე ამავე საზოგადოების თავმჯდომარედ იყო კომპოზ. პ. ი. ჩაიკოვსკის ძმა ანატოლი ილიას-ძე, რომელსაც მაშინ გუბერნატორის თანაშემწის ადგილი ექირა. ერთხელ დაწაის კაშაი, ნადირობის შემდეგ, ვსადილობდით იქვე ტყეში. ჩვენთან იყო ა ი. ჩაიკოვსკიც. იმან იქ, სხვათა შორის, ჩამოაგდო ლაპარაკი იმის შესახებ, თუ როგორ უნდა იმის ძმას, კომპოზ. პ. ი. ჩაიკოვსკის გაიცნოს ის პირნი, რომელთაც რაზე ნაშრომი აქვთ ქართულ ეროვნულ მუსიკიდან. აქვე ჩვენთან იყო ჩვენი სასწავლებლის უფროსი, რომელმაც უთხრა, როგორც გავიგე, მგონი ჩემზე, ამას ქართული ხალხური სიმღერები აქვს შეკრებილი და ნოტებზე დაწერილი.

რა გაიგო ეს, მომობრუნდა ა ი. ჩაიკოვსკი და მთხოვა: თუ შეიძლება ინახულე ჩემი ძმა და მიუტანე ის ნოტებიო. მე ვუპასუხე: შეიძლება კი არა, ჩემ თავს უბედნიერეს კაცად ჩავთვლი, თუ ვეღირსები თქვენი ძმის გაცნობას შეთქი.

—ხელ არ იქნება შინ, ზეგ სალამოს უეჭველად მოდით და ჩემი ძმა შინ დაგხედებათო. მითხრა ანატოლი ჩაიკოვსკიმ.

სალამოს ცხრა საათისათვის დაინიშნა დრო. **წ. ჩიკვაძე** (გაგრძელება იქნება)

მგზავრის სიმღერა

(მგვობრული პაროდია)

ვირზე შეჯდა, ვირით მიდის ბორჯომისკენ ყვანჩილა; ვირის ზურგზე ბუქნას შერება, ლექსის წერით დალილია...

ვაა, შენს ვირს; ვადილა, მოშაირე ყვანჩილა...

თაჯზე თამბი გადივარცხნა, მთვარედ ააკაშკაშა; ლექსის წერა კვლავ დაიწყო,— ვირი აათამაშა...

ვაა, შენს ლექსს, ვადილა ფიორდების ყვანჩილა...

ბორჯომს თავი დანებე, და მოშორდი იმ ქიშა; კვლავ პეტროგრადსა ესტუმრე,— აქ შაირი გიმძიმსა?...

ვაა, ჩელა, ვადილა, რა გამაღერებს ყვანჩილა...

ნევის პირად ვილაც გოგომ ფეხი გადივანტილა, ტიტველ ტანზე წყალსა ინსამს, ჩქარა გასწი ყვანჩილა...

ვაა, ლელი, ვადილა, წყალზე ქალი გაშლილა!

ის გოგონა გადაკოცნის, წყალსა გასმევს პეშვითა, შენს ვირსა კი ის დაუწყებს, შორით ქვერტას ექვითა...

ვაა, ლელი, ვადილა, ნეტავი შენ ყვანჩილა...

ვირზე შეჯდა, ვირით მიდის, ბორჯომისკენ ყვანჩილა; ვირზე ბუქნას აკეთებს, ლექსის წერით დალილია!...

ვაა, ლელი, ვადილას, ჩქარი ტაში ყვანჩილას...

დ. პარიხელა

საქართველდან რუსეთში

(ახალი ჯარის კაცის ელგვია)

რეჟ. მ. ქორელი. შარკი

ქვინაეს და მიჰკრის საღაღაც შორს, შორს მატარებელი,
და სევდა მიჰყრობს, რაღაც სევდა გაურკვეველი...
მატარებელი, სად მიაფრენ ქართველთა შვილებს,
ნახ საქართველოს ლაღ გულ-მკერდზე ლაღად აღზრდილებს?..

ოხ, რა გულცივიდ მეგებები, რუსეთის ველო!..
ან შენ თავს რაზე დამყრანტალებ, შავო ფრინველო?!
დაღონებული შორს ვაცუცებ ნაღვლიან თვალებს,
საღაც ყაზბეგი ვერცხლის ქულით ელავს, ბრწყინვალეებს,

მაგრამ ვშორდები... და სამშობლოც თვალს ეფარება,
იქნებ საზღვდომი!?. და გულს იპყრობს ყრუ მღუმარება
სამშობლო მხარევე, რისთვის მხარდე მე შენი შვილი,
თუ შენს ლაღ გვერდზე არ მეწერა ბედშავს სიკვდილი...

ახლა ვინ იცის, რომელ ველზე დაეხუჰავ თვალეებს,
ან და რა მხეცი დააღესავს კბილებს წემს ძვალეებს...
მოშორებული მოწყვეტილი მშობლიურ მხარეს,
სამარესაც ვერ ველირსები, შავებელ სამარეს,—

არამედ ველი, ფართე ველი, თვალუწვდენელი,
ეშმა სიკვდილის მკერდს მიმიკრავს, ვითა მშობელი...

ღრუბელი

„გაწუვებილი სიმი“
ალ. იმედაშვილი (ვახტანგი)

პოლკ. თავ. კონ. აღმ. მიქელაძე
(ოსმალეთის საზღვარზე მოკლული)

შტ.-კაპ. გ. მ. სერსტულიძე (ფოცხოველი)
(მოკლული — უკანასკნელი სურათი)

ქ ა ლ ი ბ რ ა ნ ე მ უ ლ ი

დრამატული პოემა 1 მოქმედება

ა ლ . შ ა ნ შ ი ა შ ვ ი ლ ი

შესავალი

ო, ნეტამც, ქალო, დარჩენილიყავ
 სიზმრის მეგობრად, კვლავ შორეული!
 ნეტამც წარმელო ხსოვნა სოფლიდან,
 რომ ხარ სპეტაკი, სულის რჩეული.

იგი ტაძარი, მე რომ იღვინე,
 არ იქმნებოდა ახლა რღვეული
 და მ-ს ნანგრევზე არ ვიგლოვებდი:
 ქალო ლამაზო, რად ხარ გრძნეული?!

განა ვიცოდი, ზღაბრის დედოფალს,
 საგანს შერისისას, ალტაცებისას,
 რომელს გეტრფოდი ჩემს ოცნებაში
 და გძღვნიდი ლოცვას მარად ქებისას
 სინამდვილეში ცბიერად გცნობდი?
 ან იქმნებოდი თნვევას ჩველი?

ხომ სიზმარშიაც ასე ვიმღერდი:
 ქალო ლამაზო, რად ხარ გრძნეული?

სულის წუხილით წარსულს მივსტირი,
 როს ყრმობა ჩემი შენით ჰხარობდა;
 დრო იყო იგი ჩემთვის საიშო,
 ოცნება მაშინ მონარნარობდა,

მაგრამ ვაი, რომ დამწვარ გულისთვის
 აწმყო მეტყველობს ზხამად ქცეული!
 ო, გამიგონე! არც ახლა მძულხარ —
 ქალო შეათვადავ, რად ხარ გრძნეული?!

მოქმედნი პირნი:

ძნეო — ქალთა დედოფალი
 შანგო }
 გმირი } სამნა ძმანი
 ბრძენო }
 ძნეოს ქალთა ამაღა.

* ეს ნაწარმოები გასულ კვირას თვით ავტორ-
 მა წაიკითხა ახალი კლუბის დარბაზში შრავალი ხალ-
 ხის თანადასწრებით. შემდეგ გაიმართა მუსიკური, მაგრამ
 მოლაპარაკები, რომელთა შორის ბევრმა მჭერმეტყვე-
 ლური სიტუა წარმოსთქვა, ან ნაკლებ შეეხებ ნაწარ-
 მოებს ან ცალმხრივ. ნაწარმოები კი უფრო მეტის
 ყურადღების ღირსია. ამიტომ დღეიდან ვებეჭავთ.

რად.

საუცხოვოდ მორთული ვრცელი დარბაზი. მარ-
 ცხნით საწოლი ოთახი, რომელსაც თხელი და გამს-
 კვირვალე ფარდა აქვს ჩამოფარებული; იქ სძინავს
 ძნეოს. მარჯვნივ შავი სკელი ფარდა. შუაზე ძვირფა-
 სად მორთული ტანტი. მარცხენა მხარეს სდგას ძველი,
 რომელიც გამოხატავს **ხეობის ღვთაებას**. იგი ოდ-
 ნავ წინ გადმოხრილია. ნახად აწეულ ხელში გული
 უჭირავს და ისე დასკერის, თითქოს კიდევ შესტრ-
 ფილებდეს და თითქოს კიდევ ამაყად დასციროდეს.
 სვეტებს უკან — ფართო შუშაბანდია, ოდნავ ბნელა.
 ნელნელა თენდება და შუშაბანდიდან გამოჩნდება ნა-
 წილი ზღვისა. გარედ ისმის ჰანგოს წყნარი, სულის-
 კვეთებითი სიმღერა ჩანგის ხმებთან შეწყობილი. მუ-
 სიკა.

ჰანგოს სიმღერა

ცის ლავარდზე უკანასკნელს
 ვარსკვლავს ვხედავ, — მოციანებს;
 იგი მუქით მონარნარე
 მივამსგავსე მეგ ზენს თვალებს.
 გადმომხმე, ჩემო სულო,
 და გზა მოჰქე ამ ბნელ ღამეს;
 დედოფლო! გახსენ კარი!
 მიმეც შევებას და სიამეს.

— —

ცისკარს მოაქვს თან ნიაგი,
 ზენს სარკმელსა დაუქროლა
 და მოგიბზო, ვით მივსუსტიდი,
 სუსხმა თუ ვით ამათროლა.
 შენ, მიჯნურო, ტკბილად გჩინავს,
 მე ვტანჯულვარ მრავალ ღამეს!
 გაღვიძე, გახსენ კარი!
 მიმეც შევებას და სიამეს.
 უძღურობამ, დაღლილობამ
 მთლად წარიღო ჩემი ღონე;
 რად დამსტოვე გარედ მარტო,
 სული რისთვის შემიღონე?
 ნუ თუ მისთვის, რომ მიყარაბარ
 და ცრემლს ვაფრქვევ ამ ბნელ ღამეს?
 დედოფლო! გახსენ კარი!
 მიმეც შევებას და სიამეს!

(ძნეოს გამოვლევება და უფრო უგდებს)

სანატრელო ჩემო, სულო!
 დილის ნამთა თმა მონამეს.
 აღზდექ, აღზდექ ძილისაგან!
 სხივი სთარგუნავს უკვე ღამეს!
 დედოფალო! გახსენ კარი!
 მიმეც შეგებას და სიამეს!

(ძნეო ხის სოლინარს ჰრეკს. შემოდის ამაღა)

ძნეო შუშაბანდს ფარდა გადასწიეთ!

ფარდას გადასწევენ. გამოჩნდება ზღვის პირი, მოზორებით მშვენიერი კლდოვანი ნაპირი: ცისკრეთიდან ქალი მართიად ჩნდება. მუსიკა. განთიადი ორთელიან ეტლზე სვას. ეტლში შვიდი წყვილი გედი აბია. ღამაზი და ჩათელი მართიად გედებს ლერწმის შტოთი ერეკება თავზე ყვავილების გვირგვინი ადგია. თმა გაშლილი აქვს. ნათელ ზელით სოფელს წითელ ვარდებს აბნევს. გედები სიმღერით ეტლს დასაველეთისკენ გადაატარებენ. ძნეოს საპირფარეოსს მიუჯდება. ამაღა გარს დასტრიალებს.

ძნეო ნაწო!

ნაწო მიბრძანე!

ძნეო გარედ ვინ მღერის?

ნაწო რა მოგახსენოთ?

აღბად იქნება თქვენი მონა შეყვარებული!
 შულამიდან უკვე მღერის
 გრძნობიერს ჰანგებს.

ძნეო წადი ვაიგე, სიდან მოსულა, სადაურია?
 ლიო!

ლიო მიბრძანე!

ძნეო ეს სამკაული უკვე მომბეზრდა.

იგი სამოსიც ვგონებ ჩემს სხეულს აღარ აშვე-
 ნებს.

წადი, მოიტა სხვა სამკაული,
 აღმოსავლეთის მეფის მოძღვნილი!
 გვირგვინი, ძვირფას თვლებით მოსილი.
 საყურე ნათელ აღმასიანი და ყელსაბამი.
 და სახეიმი ტანისამოსიც თან მოაყოლე.
 თხელი სამოსი, საკინძით რომ მხრებზე იკვრება.
 გუშინწინ ჩემმა მისანმა მითხრა:
 დიდებულ სტუმარს ზეგ შეპხვდებიო!
 წადი, რაც გითხარ, მსწრაფლ დასტრიალე.

(ლიო გდის)

მ. მანიაშვილი

(გაზრტულმა შემდეგ ნომერში)

„სისტემა“ გრიგაშვილის პოეზიაში

ადამიანის სულები ძალა სხვა და სხვა ფორმით აშკარადება; დასაბამი მისი ერთია, მაგრამ სხვა და სხვა ტოტებად შლიდა. შექმნა შეგებულა ენათა ფისილოფიის მეცნიერთა მიერ (ჰუმბოლტი, ზოტენბა, ოგისანიკო-კუდი-კოკსეი), რომ შთელი შემოქმედება ადამიანის ფისიოისა მაც. სიტუვა-კაზმული მწერლობა (პროზა, ზოგზა), ხუროთმოძღვრება და მუსიკა, ნათელი არის ერის ისტორიული განვითარებისა, მხოლოდ სხვა და სხვა ფორმით. მაც. კაზმული მწერლობა სიტუვას შიამრთავს, მუსიკა რთიმს და ხუროთმოძღვრება კი უმთავრესად ხაზსა და გეომეტრიულ ფორმებს. რომელია დარგი ხელოვნებისა უფრო ძლიერად გამოხატავს ჩვენ სულებს, ძნელი სათქმელია; მუსიკა ხმის ინტონაციის საშუალებით, ისევე მძღვრად და ხმარად უფრო ძლიერად გავგრძნობიებს შინაგან ფისიურ ემოციებს; როგორადღე ასიტუვა. ესევე თქმის მხატვრობისა და ხუროთმოძღვრებასზე. მაგრამ ადამიანის ფისიოისა ისეთი რთული და მრავალმხრივია, რომ მისი სავსებით გამოაშკარავება არც ერთ ხელოვნურ დარგს არ შეუძლია; სდგა არის კაცის სული, რომელშიც ჩვენ გარკვენი შეხებებს თუ ვსვდავთ. ადამიანის ერთ ძლიერ ტრანსკედას სწორედ ეს შეადგენს, რომ ჩვენს სულები ძალა, ობიექტურად გამოუთქმული და განუყოფელია. უოველივე ხელოვნური დარგი, იქნება იგი: მუსიკა თუ ხუროთმოძღვრება ან მხატვრობა, თვისა და ხელე გამოხატავს და სხვისთვის განსაცემად, სიტუვას საჭიროებს; ბეთხოვენის სიმფონიას ან შიქლან-ანჯელას სურათს თუ გინდათ მისცეთ ნათელი და მკვეთრი ობიექტური გამოხატულება, სიტუვაში უნდა ჩამოახსნათ, რადგან სიტუვა ანათუ მარტო გარკვენი ფორმებს გამოავლენს, არამედ იგი შინაგან იდეებსაც გამოხატავს; სიტუვა არის არა მარტო იდეა აზროვნებისა, არამედ თვითმომქმედება; იგი გამოხატავს არა თუ მარტო ჩვენ ქოტორ ლტოფილებას და განდღას, არამედ მისში ნათელი და გარვეული სხვებზე შექმნის და თვითვე სდგება წყაროდ ახალი იდეებისა, და ხმარად ინდივიდუალური სიძლიერე აზროვნების

მხრავ, მის სიტყვაში აშკარადება, მკვრივ მიუხედავად წმისა, სიტყვა მანინ, სუსტია სუ-სებით გადმოსცეს დრმა და ფართო შენაარსი მიქელ-ანჯელოს ფრესკებისა „დაბადების ზარეკლი ფურცლიდან“, როგორცაღ ამ სურათს არ შეუძლიან სავსებით გამოსაქარავოს ღრმს და მძაფრი სეველი მოცული სხე მიქელ-ანჯელოსი. ამ ტრადიციას, სიტყვის სისუსტით გამოწვეულს, შევლასე უფრო მკონები განი-დან, რადგან მათი ფსიხიკა, შედარებით, უფრო ნაზი, მგრძობიარე და ელასტიურია, და შე-მართად ეოველივე მძაფრი განდა სიტყვაში ძეგად ეაღბდება.

ჩვენს მკონს გრამატიკულად ძლიერად უგრძობია ეს „ტანჯვა“ სიტყვისა. ზარეკლი შეხედით სავიარეღოა; არც ერთ ჩვენს ახლ-კახდა მწერალს არ ემარჯვება სიტყვა ისე, რო-გორც გრამატიკულს; არც ერთი არ არის მკვეთრი მსტატი სიტყვის გრამატიკულსავეთ. ეს დეპუ-ღება მართალია, მკვრივ მართალია ისინი, რომ მკონსი ძლიერ ტრადიციის განიდას შემოქმე-დების დროს, ეს შემოქმედების სეველი მკონ-სინა ჩვენთვის დაფრუღია; მკვრივ ის ღირიუ-ღი აღსარებანიც, რომელიც მის ზოგანში გაი-მისი, ნათელს ეოფენ ამ მოფენის. ეს სხვათა შორის მითიც აისხება, რომ მკონსი შედარე-ბით უფრო გულწრფელია; ეს გულწრფელობა კი მკონსის ძლიერი ინდივიდუალობის მომასწავე-ბელია, იგი გულახდილად მას შეტყველებს, რაც მკონსის სულს ძლიერ აღუფრავს აღმურავს და მკონსი ხშირად არც მას ერადება, რომ სხვაგადგობიარე ახრი გასწკმპლოს თვისი მოქანი ღექსით.

მის. აბრამიშვილი

(გაგრძელება იქნება)

* *

აფრას გრიგალი მოუსვენარი სწევის და გლეჯავს, თოვლივით თეარსა .. მე კი კვლავ ნავით მივფრინავ ზღვაზე და უცხო ცის ქვეშ დავძებ ბედსა..

მივფრინავ შორს, შორს და თანაც ვფიქრობ: ნუ თუ ზღვის რისხვას გადაურჩები? .. დაე, ვაღამხდეს, რაც მიწერია, შენთან კი, ტურფავ, ველარ დავრჩები!.

ქნარი

თეატრის ისტორია

I. თეატრი პირველყოფილ ხალხში*

ის აზრი, რომ დრამა ლიტერატურის უკანასკნელი სახეა და ეპოსისა და ლირიკის შემ-დგე განხლო, ძალიან გავრცელებული აზ-რია. მიუხედავად მისი გავრცელებისა, დრამის გაჩენაზე ასეთი აზრი მართალი მინც არ არის. პირველყოფილი ხალხები დრამას არ იყვენ მარტული, თუმცა მათი ზოგნის განვითარება ეპოსისა და ლირიკამდე არ მი-სულა.

მართალია ეს აზრი მხოლოდ მაშინ, თუ ვივლისხმებთ დრამას, ლიტერატურის რო-გორც დასრულებულ ფორმას. ლიტერატუ-რის რთული სახის აზრით, დრამა, ექვი არაა, სხვა დარგის ლიტერატურაზე გვიან განვი-თარდა ხოლო რაც შეეხება დრამის ჩანასახს, ის შემჩნეულია ველურ ხალხებშიც კი.

ყოველი პირველყოფილი ადამიანი თავის ენის სიღარიბით რამდენიმე მსახობიც ეყო. ის მოყვებოდა თუ არა ლაპარაკს რაიმე საგანზე, იწყებდა ხელების ქნევას, ბაძავდა ცხოვე-ლებს და ხალხს და ეღებდა ვისმე ლაპარა-კის ეილოს.

ავსტრალიისა და აფრიკის გამოკვლევე-ლები გაკვირვებაში მოდიოდნენ ველურების ნიქით. ველური, როგორც კი გაიგონებდა უცხო სიტყვას, ცდობობდა იმ წამსვე გაემე-ორებინა ეს სიტყვა და მიეღო ის ჰოზა და სხის გამომეტყველება, რომელიც ჰქონდა მის წარმომეტყველს.

ველურის პირველი მოთხრობა, პირვე-ლი სიტყვა წარმოადგენდა თეატრის ჩანასახს. თეატრის ეს ჩანასახი ნამეტურ პირველყო-ფილ ხალხების მიმიკურ ცეკვის დროს გან-ვითარდა.

მიმიკური ცეკვა ტომში მომხდარ სა-ყურადღებო ამბის აღსანიშნავად იმართებო-და. იმართებოდა მაგალითად ასეთი ცეკვა ნაღირობაში გამარჯვებისა და სხვა და სხვა ტომის შეთანხმების შემდეგ. ცეკვა იმართე-

* ამ წერილების შედგენის დროს ვისარგებლე პ. გორლოვის წიგნით „თეატრის ისტორია“.

4391

ბოღა ღამით მოვარის სინათლზე. ხანდახან მოცეკვავენი თავის ცეკვით რაიმე ცხოველს გამოხატავენ.

მიმიკური ცეკვა უმდაბლეს საფეხურზე მდგომ თეატრის შინაარსს წარმოადგენს. აქ ცეკვის დროს ვხედავთ სცენას (ადგილი, სადაც ცეკვავენ), ვხედავთ მსახიობთ (მოცეკვავენი), ვხედავთ მის საცქერლოდ შეკრებილ მაყურებელთ.

ამ პირველყოფილ თეატრის მსახიობნი მიმართავენ აგრედვე გ'ისას. რაიმე თეთრა სახის გამოსახატად პირს თეთრით იღებავდენ.

ყოველივე ამის შემდეგ ცხალი პირველყოფილ თეატრსა და დღევანდელ თეატრს შორის მზგავსება. დღევანდელი თეატრი გავრძელება ძველი თეატრისა. ძველი თეატრი დროთა განმავლობაში თანდათან გინვი-

თარდა და მიიღო ახალი სახე, თუმცა შინაარსი ძველი დარჩა.

პირველყოფილ ხალხების დამახასიათებელი თვისება ლაკონიური და ხან ქარავმებით ლპარაკი იყო. ზოგიერთ რაიმე ვაკერით იტყვიდნ და სრულად ის მსზუნველს ფანტაზიის უნდა წარმოედგინა. ნადირობის ცეკვაში ხელის ქნევით ანიშნებდენ საზოგადოებას, რომ ისინი საქონელს ტყავს აძრობდენ.

ველურბებზე ცეკვა ძლიერ შთაბეჭდილებას სტოვებდა. მოცეკვავეთ აღტაცებაში მოჰყავდა ნამეტურ შეგანიანი ქალები უკეთეს და მოქნილ მარჯვე მოცეკვავეს მეტი მოთაყვანენი ჰყვანდა ქალებში. პირველყოფილ ხალხისათვის ეს მიმიკური ცეკვა შემდეგ რელიგიურ წესების შემადგენელ ნაწილად გადაიქცა.

გიგლა მეზუკი

საფიგნოგრო მუსიკივი

„ქალი გრძნული“, დრამა. ზოგმა შინაშაშვილისა, თვით აეტრამა წაიკითხს ახალი კლების, მსზუნველებით სავსე, დარბაზში 4 ანჯარს. წაიკითხს დინჯად, წუნარად, მკვამე ურუ ხმით, რას გამობდ ზოგი რამ ბუერისათვის კაუბეულო დარჩა.

ნაწარმოების შინაარსი მოკლეად ასეთია: გრძნული ქალი ძნეო მარტოადენ გრძნების მქონე, შეიარაღებული ისეუ გრძნების მცხოვრებლები აარადით, ე. ი. გარეჯანი სიმშენიერათ და მოსიბუფელობით, ვერ შეჭვადება და შეებრძობება ზოგისაის ქურუმს ჭინჯოს, მერე ფიზიკური ძლიერების წარმობადგენელს მემომარს გვიროს, ორთაყეს დანძლეუს და დაასამარებს. სოლო შემდეგ მოდის მასთან გონიერების სიმძღაფრის მტარებელი ბრძენი, დასამარებულების უკანასკნელი ძმა. გრძნულისკან აღმრულს ვნებას ბრძენი თვისი შინაარსით შეჭვეუნს, ამავე შინაარსით ქალის გაპურტროფიულს გრძნებას ჩანსელებს და ათქვიენებს:

„მომწონს, ვინც მე დამიბონებს, მე მას ვეტრფი უძლიველ სა“.

წაიკითხვის შემდეგ გაიმართა მუსიკივი ნაწარმოებზე. აღანჯარეს სხვა და სხვა ორატორე-

ბმა, მომეტებულად იმავზე, რად თითონ იცოდნენ. მუსიკივი ძალზე ჭრელი იყო, სუბუქი და მალე გამფრინავი გონებთან, სოლო შინაარსი ზოგისა დაუყოწარა...

გრძნული ქალისა მოსმენამ მემო გონებას სხვანაირად ვააშუქა, ვადრე ორატორებმა გაღმთგენს და აო როგორ: მე გამინათდა და ჩამეჭლო გონებაში წინადაც ბეგრეუდ ნაქლი აზრი, რომ დადამანის მოტანილს კულტურას ჩვენამდის ბეგრჯან ფულურო ანდაება, რომელიც მას ანციფერებს, ტანჯვას უნენ. ამის დიდი მოწმედღეს ჩვენ წინ არის... სოლო ბ. შინაშაშვილის დრამატული ზოგისა კულტურის სხვა ფულუროს ნსვენებო. ანსებული კულტურით გათლილი ქალი უმწვერვადესად რომ განავითაროთ და ვატაროთ იმ გზით, როგორც მამაკაცი მას ატარებს, მოამზადებს ტრაკედაის: ეს ქალი უმწვერვადესი ვნებათ დათარობს სიცოცხლის შინაარს და მოსზობს მას სოლო ქალი, გონების არსით გადამსებული, დაურთოდება სიცოცხლის საუკეთესო შინაარს, გაჭვეება და დამორჩალებს მას.

ამ აზრის კარდა მე დაეინახე, რომ ს. შინაშაშვილი არ სცოდება ხალხისურს შემოქმედებას, მასთან სდაცა, თუმც ბუერს რამეში მას უცხო ჭნობისთ შეჭმედებაბებენ.

შემოქმედება ძნელია ჩვენიდან ვრძი. თქვე უღამად სთქვა კიდევ, რომ ჩვენი სსხკა-ღობის მოწინავედ წოდებული ნაწილი ე. ო. სულეთი ცნობების გამოხატულება ნაწილია დატყობა; მის არაფერი განხილავს თუ ში-წოდის რამ შემოქმედის; არამედ ახერხის გზა, ხათ წყვიდის შემოქმედის, რომ დაფრთხიანის ეს სსხკა-ღობა. ასე რომ შემოქმედის ჰეგეს ერთის მხრით მონობაში ტაქტიკაშილი ხალხი, მეორეს მხრით გათხიანობული სსხკა-ღობა, ამიტომ შემოქმედის მართლ რება, მართლმ უნდა გაივლიან გზა. თუ უცხო შემოქმედების მსალს გაქვება, ესეც გათხიანობა. ს. შანში-შვილმა კვატანობისა ხალხ ნაწინაობაში, ხალხური ფორმით, ხალხისათვის გასაკებად, ხალხისავე შექმნილი და იგი ხალხსვე დაურუნა დასახლად, თუ რაშია უბედურება. ს. შანში-შვილმა ესწრაფის ხალხის კულადან ამოკითხის თვისი შემოქმედების რეულტი. ეს არის ჩვენი თვისი სწავრო და ეს იქნება კიბე ღვთაებაში-ღე ამეყანა ჩვენი ჭერ ახალგაზდა ზოტისა. ნაწინაობის უფელმხროვ დიფსებას წავითხვა, მისი შესწავლა ესაწინაობა და ჩემი სიტუა-კი მისინების შთაბეჭდილებაგაგებული. უს-მართლო იყო სუველიტი, რომ ავტორმა არ გადასტრა სსხკა-ღობისათვის სსხკა-ღობა. თავის სიტუა სავითხვია ზოტისკან გადაწვეტრის არ ელანს, არამედ მითხროგენ იმის მსატრულ გამოსახვას, თუ როგორ სწვდება ეს სავითხვით მის ტულს, როგორ სწვრის მის სულს ამართუ-ლი სინამდვილე, და რას გრძნობს ამისკან. ჩვენი არხით ავტორმა ამისკან მისწავა...

დამსწრე ქალი

ხარეთუხის რამე-რუკე

ბერე უსამართლობა და უსწორ-მასწო-რობა სდება ამ დაღობვილ ქვეყანას; მაცრამ ჩვენ ქალქის განაზირა უბნის მცხოვრებნი რის მოწინადა ვხვდებით, ერთი გამოუქმედა.

ქალქის მამები მართლ შუაგულ ქალქის გამშენებრებისთვის ფიქრობენ, დანარჩენები-კი უურადლებოდა მირთავებელი. ამ მხრით გან-საკუთრებით ხარეთუხის ჩამოხრებალი. აქ არ არის არავითარი კულტურული დწესებულება— თეატრი, ბიბლიოთეკა და სხვა... ქუჩებში რომ

კიარხთ, ისეთ უწამურ მკვერმტრეულურ ღანძღვა-გინების გაავრცობთ, რომ ძალაუნებურად ეურებში თითი უნდა დაიდოთ: ბიჭვია ღუქების წინ, ფეხმორთხმობა სხვადან და აჭარად რე-მარსა თამაშობენ. თამაშობის ჩხუბი და დანე-ბის ტრიალიც მოსდევს. მაგალითები ბერეა (14 ქრისტეს, ეობრის თამაშის დროს, ერთმა მეორე დახით მოკლა). ზურის თუ სხვა სან-ვატეზე ტანგუნებულობა რომ ქუჩისა ეობარში ან სხვა-ფრთვი ბებენ ფულს, ან გაჭობებრებული ბიჭ-ბუჭნი სტაგებენ ფულს, ამის ხომ ახარობი არა აქვს. ხშირად ცოლ-შვილიანი კანებიც თა-შამობენ თხს კოჭს-ეობარს, შვილები-კი თა-სე ადგანან და ტატცებით უურებენ მამის. რასაკვირვებია, ამ გვრი მამის შვილები სწავ-ლის მავერად თანდათანობით ისეთ წმუბში ცვიფლებიან, სიადანაც მათი ამოყვანა და გამო-ბრუნება უფელად შეუძლებელია.

ხარეთუხელების ერთი სიკეთე გეჭირდა: რამ-ჯენიმე ინტელიგენტის თათხნობით შესდგა ხარეთუხის ქართული წარმოდგენების მმართველა წრე, რომელიც სისტემატურად მართავდა იფ-ფისიან წარმოდგენებს, რთაც ბნელში ჩაფ-ღულუ ხალხს სულადრად ასმეტაკობდა. ბირეულ-სანად აქურთი თავაშეგებული ბიჭები ურწმუნოდ უეე-რებდენ თეატრს; მაცრამ გამეგობა უფელ წარ-მოდგენისკე თ ბილელი უფასოდ ურთებდა მათ და მართლაც 3-4 წარმოდგენის შემდეგ უნდა ტენახათ ეს ქუჩის ბიჭები რა ხალხისათა და მო-წიწებით დაწებოდენ თეატრებში. და აკი ქურდ-ბანდცობამა და ეობარსაზობამ შესამჩნევლად იკლათ.

ამ წრეს არსებობისთვის სდღსარი არ ჰქონ-და; ის ერთი-ორი კროში, რომელიც მომჭირ-ნეობითა ჰქონდა შენახული, თეატრის (ქალაქის სანდის) გამშენებრებს გააკლავს. უსადსრო-ბით ქალაქის სხალის ქობა თავის დროზე ვერ გადახვდა. იმის მავერად, რომ ქალაქი თითხან დახმარებოდა ამ სიმამატურ დაწესებულებას, ხელი შეეწერა სუბსიდიებით, წრეს სსამართლო-ში უნივდა და უქადის ბუტაფორიის ხის დამ-ტრეული ხანჯლებისა და ძველ ქულების გაუ-დგას. წრეს რომ ხელშეკრულობის ძალით ეგრეთერი დასკლო, შედეგ ხერხს მიმართა: გა-მოჟგზანენ ქალაქლი ბიჭაულს, რომ შენობა !

საათის განმავლობაში დატყუებული, დასაწყობის-
 თვისა. თუმცა სანახაო ჭეშმარიტება,
 რომ დასაწყობისთვის შენობას კომისია
 სინჯავს, ამოწმებს და შემდეგ, თუ გამოსადე-
 გია, ამტკიცებს კადრს. აქ კი ქალაქმა სულ
 სხვა გზა აირჩია..

ქალაქი თავისი დაწესებულებით ხომ ხალ-
 ხისა და მცხოვრებლების კეთილდღეობისათვის
 ზრუნავს. წრეს ხომ სახალხო დაწესებულება
 და მიზნად ამ უბნის ბნელი სახლის გათვით-
 ცნობიერება და სინათლის შეტანა უნდა. მაშ,
 არ გეგმის, გერაობა რად უეუუებს ქალაქი ამ
 წრეს და არ აძლევს საშუალებას თავისი და-
 ნიშნულება მიზნათად შესრულოს?

შარშან რამდენჯერმე მაუშართავს წრის
 ტაგეობას ქალაქისათვის შემწეობისათვის და
 თავისი მოქმედების საბუთებზე წარუდგენა,
 მაგრამ... ბატონო! სხვა რას?

არჩილ შათირიშვილი

დედის მკვლელები

(გაგრძელება*)

სოფრომა არ შესცდა, როდესაც დედის
 უთხრა — თავს დაძვინენო. ამ დამეს მისი ქო-
 ხის გასაჩხრკელ მოდიოდა მამასახლისი ყა-
 რაულუბითა და თავის თანამგმერთ. მათ ორი
 დღის წინად გავგოთ სოფრომას ყაჩაღად გა-
 ვარდნა. და თუმცა დანამდვილებითი არა-
 ფერი იცოდნენ ცდილობდნენ მის ხელში ჩაგ-
 დებას ერთგულობის გამოსაჩინად არ ეგო-
 ნათ, თუ ამ დამეს სახლში ნახავდნენ, მაგრამ
 რაკი ქობში სინათლე შენიშნეს, მოილაპა-
 რაკეს, უთუოდ შინ იქნებოდა, და გემართნენ
 მისკენ. სანამ მათად მის პატარა ეზო-ქობს
 დაუახლოვდებოდნენ, შორი-ახლო ჩამოხტნენ,
 ცხენები ღობეზე მიიბდეს აღვირებით და ფე-
 ხით გასწიეს ქობისკენ. ბახუმ რომ შენიშნა
 ორღობეში მომავალნი, ვადანტა ორღობეზე
 და გაცოფებით დაუწყო ყეფა. ძაღლს ბეგრ-
 ჯერ მოუქნიეს ყაჩაულდებმა ამოღებული
 ხმალი, მაგრამ სწრაფმა ბახუმ ყოველივე
 მოქმედი ხმალი სწრაფად აიცილია უკან-

უკან დახევით, რაც მაჩვენებელი იყო იმათი
 მოახლოვებისა.

— ჩაქერე, დედა, სანთელი! — დაიძახა
 სოფრომამ და რვეოლევი იძრო. მიაა თავ-
 ზარდაცემული მივირდა და სანთელი ჩაქერო.
 ამ დროს გაისმა ღობის წნელებისა და სარე-
 ბის მტერევა ეტყობოდა ყაჩაულუბი ღო-
 ბეზე გაღმობტნენ. ამ ხმით შემტრთილი სოფ-
 რომა გამოვირდა ქობიდან რვეოლევი-ამო-
 ღებული და ის იყო უნდა გაქცეულიყო,
 რომ რამდენიმე კაცის ხმა მოესმა: „გაჩერ-
 დო“, მაგრამ ამ ხმას ყური არ ათხოვა და
 გაიქცა.

„ესროლოთო!“ დაიძახა მამასახლისმა და
 ღობის სიბნელეში მებვიით გაისმა თოფების
 გრიალი. მას ბანი მისცა სოფრომას რვეოლ-
 ვერმაც და შეიქმნა ერთი აურ-ზაური. ყა-
 რაულუბი ერთხანს გაედევნენ სოფრომას თო-
 ფის სროლით, მაგრამ ის ისე მოხერხებულად
 გარბოდა, რომ ღობის სიბნელეში მის გზა-
 კვალს ვერა ვაუგეს რა და ისევე უკან დაბ-
 რუნდნენ.

თოფების ხმაზე მთელმა გაიღვიძა და
 ზეზე წამოდგა. შეიქმნა ერთი ხმაურობა: „არ
 გოუშვოა!“ ძახილი და კიჟინი. რამდენიმე
 ხნის შემდეგ მამასახლისმა თავის ამაღლს დაუ-
 ძახა და საყვედური უთხრა, რატომ არ მო-
 კალითო. მეგრე შევიდნენ ქობში, რომელიც
 ჩაბნელებული იყო, და ვანათეს. ქობში
 გულწასული მიაა ეგდო მამასახლისმა გულ-
 წასული რომ დინახა, ოდნავაც არ გავკრ-
 ვებია, ყაჩაულუბს უბრძანა, წამოაყენეთო და
 ცოცხალ-მკვდარი მიაა წამოაყენეს. ცოტა
 რა გონს მოვიდა, მივირდა და ერთი ყოფა
 დააწია.

— უ შე კულიანო! სახლში ყაჩაღებსა
 მალავ ვანა!.. მე შენ გაჩვენებ სერს..
 ხვალვე სახრჩობელაზე დაგკიდებ, შე ყაჩაღის
 დედა!

— არა... ბატონო.. მე არ ვიცოდი...
 ის... გოუწიყვიებიათ... თვარა არ იყო მა-
 გისთანა.. ძლივს დააბოლოვა მიაა, თავიდან
 ფეხებამდე აკანკალებულმა..

— სუ! შე კოფაყო... მე შენ გიჩვენებ
 ხვალვე შენ სოფრომას მხრებ წაყრულს. მაშ

*) რედაქციისაგან დამოუკიდებელ მიზეზთა გამო
 ამ მოთხრობის ბეჭდვა ვასულ წელს ვერ დასრულდა
 მისი დასაწყისი დაბეჭდილი იყო „თ. და ც.“ №№
 26; 39, 40 41 და 42.

ყველაფერი მართალია, რაც სთქვამს და ამბობენ. — ჩქარა დაჩხრიკეთ აქაურობა. — გასცა ბრძანება. ნაცვალში და ყარაულებში კრებით ყველაფერი დათვალა, მაგრამ ვერა იპოვეს რა. მხოლოდ იქ, სადაც პაია იყო წაქცეული, ნახეს ოცი თუმანი, რომელიც შვილმა დაუტოვა დედას. მამასახლისს თითქო ეწყინაო ერთი ყვირილით ჩიკეცა ფულები ჯიბეში, მერე ოქმი შეაყენა, მიახ ყარაული მიუჩინა, და გაბარუნდა შინსაკენ.

მეორე დღეს მთელ სოფელს შარიგით მოედო სოფრომას ყაჩაღობა მია ბარე ორჯერ დიბარეს სოფლის სამმართველოში, რომ სოფრომას გზაკალი ვაგვით, მაგრამ ბოლოს თავი მიანებეს. ეს-ი იყო, რომ ღობლივით ხორბადი ეცემოდნენ და უჩხრეკავდნენ ქობს.

ამ შემთხვევის შემდეგ სოფრომა ისე შორს გადაიკარგა, რომ დიდხანს აღარ გაუყვლია თავის სოფელში და არც დედა უნახავს, თუმცა მისი ნახვა აღიან ენატრებოდა.

(გაგრძელება იქნება)

მე. ფურცხვანიძე

ქართული სახიობა

ძამთ. მახ. ამხანაგობამ აღ. წუწუნანავს რეესობობით 2 იანვ. სახლში „სადღესასწაულო“ წარმოადგენა გამართა ქართული თეატრის დაარსების 55 წ. თავის შესრულების აღსანიშნავად. გვივირის, ასე რათ ამოვლენენ ქართ. თეატრის ისტორიას? პირული წარმოდგენის დროს (1791) თუ არ ავიღებთ, უკანასკნელი მაინც ავიღოთ, და მას შემდეგ რა უკვე სამოცდა მეხუთე წელია. გარდა ამისა ქართ. თეატრის ვაჩენის პირველი დღე იმდენად ძვირფასია, რომ უფრო ღირსეულად უნდა აღნიშნულ იყოს ეს დღე. წარმოდგენის „არსენა“ და „მათიყა“-ს ერთი მოქ.

მლ. ჩაჩუაშვილის სახანაფისოდ ამხანაგობამ მ. ქორელის რეესი. 7 იან. წარმოადგინა „ორი თბოლი“. ვისთვის და რისთვის ამოთარის ეს ძველი „პიესა“, ვერ მივხვდარვართ. ნუ თუ დღევანდელ გამომავალითარებულ მაყურებელს ასეთი წარმომები დააკმაყოფილებს? პიესა რეგინად იყო დადგმული.

დიდალი ხალხი დაესწრო მოგენეისეს საჩუქარი მართეს და მსახობნი ტაშით დააჯილდოვეს. წარმოდგენა 10¹/₂ ს. გათავდა

აშლაბარის სახალხო თეატრი 4 იან. წარმოდგინეს „რაე გინახავს - ვეღარ ნახავ“. მომხადება აკლდა, კარგი იყო პირ. მოქმ. სოფლის გოგოები (მარგველაშვილი, უბხაილი, და სხ). დიდი მხატვრული

უნარი გამოიჩინა უსიტვეო როლის აღსრულებით ბესო მისურამემ. საკიროა მეტი ყურადღება მიაქციონ წარმოდგენის მხატვრულ ზომასა და მილიანობას.

ბაქოს დრამ. წყამ 28 ქრისტეშობისთვის გამართა ქ-ნ ელო ანდრონიკაშვილის ბუნეფის, აღდროვანებით ველვანი მსახობ ქალის სადღესასწაულო წარმოდგენას, იმ მსახობ ქალისა, რომელმაც ბაქოს დარბ სენიდან გვაჩვენა ხორცხმული, სისწორით განსახიერებელი თველ „ბურუსში“, რუსია „ხელდავონში“, „ჰანელუ“ და მით ჩვენში უსახვრო პუტიცსკემა და სიყვარული დაიმსახურა. ველადით. გვენახა ეს საყვარელი მსახობქალი საესებით ფრთა-გაშლილი, თავისუფალი, რომ ერთხელ კიდევ დაერწმუნებულყავით ჩვენი გულის თქმათა სინამდვილეში. მაგრამ. საწყესბროდ, როგორც გვეგონა, ისე არ მოხ. ა. ამას ხელი შეუწყო საპატია მიზეზმა: მობუნეფისეს თავის სადღესასწაულად ვერ აიჩინა ისეთი პიესა, სადაც მას შესძლებოდა თავის ნიჭის თავისუფლად განსარცხება...

დასდა სასცენო ილუსტრაცია „ბედის ტრიალი“ (ერისთავ-ხომურთაის რომანიდან შ. დდიანის მიერ გადმოქ. ნ. შურათად). ამ რომანში უმთავრესი გმირი არის „ციკო“, რომელსაც თვით მოგენეისეს ასრულებდა სცენაზე. ძლიერი და მძიმეა სულიერი განცდა ციკოს რომანში, ხოლო იგი, სცენაზე გამოყვანილი, ჰკარგავს ელფერს, მკრთალობს მისი სულიერი განცდაც, ამიტომ მოზენებისე თვის ალაგას ვერ იყო... ამ გარემოებამ უთუოდ მაყურებელზედაც იმოქმედა, რაც ხანდისხან მათ უგუნებო ტაშის ცემაში გამოაშკარავებდა ხოლმე. ამ უგუნებო ტაშის ცემაში ისმოდა თითქო უქვამყოფილები დაფურული ხმა: რატომ უფრო შესადფერი როლი არ აირჩია და მაინც და მაინც ეს? თვით ეს სასცენო ილუსტრაცია „ბედის ტრიალი“, მაგალ. პირველ სურათში, მეტათ მისამაგზარებელი ხდება, თუმცა სამაგიეროდ მეორე სურათის დეკორაცია ზედმიწევნით მხატვრულად იყო გამართული, რომელიც თვით მოქმედ პირებსაც ამკვირცხლებდა, სულს უღამდა.

მოზენეისეს თავისი სასცენო ნიჭის ძლიერება მეოთხესა და მეხუთე სურათებში უნდა გამოეჩინა, სადა ციკოს სულიერი დამატიზში უმაღლეს სურტილას აღწევს, სადაც ყოველმხრივ მოტყუებული, იმედგატრებული ციკო საბოლოოდ რწმუნდება თავისი დუბქირი ბედის უკულო ტრიალში. ამ უნდა გვეგრძნო, გავგვეგონა ამ უტყუარ ნიჭის ძლიერი ფრთათა რბევასრიალი, მაგრამ ამ ფრთებს თითქო უწილოვი რამ ძალა შეუბრალბებდა ჰყუმჰად... ამიტომ ხალხი ვერ დაქმყოფილდა ისე, როგორც ის უთუოდ მოელოდა დაქმყოფილებას უარეს წარტილომდე. ბაქოს ქართველობას იგი უტყუარს უკაფერის როლებში უნახავს, და მან რომ ხალხის დიდი პატივისცემა და სიყვარული დაიმსახურა ბაქოში, ამას მხოლოდმა თეატრის დარბაზუ მოხადეებული ხალხი, ხალხს ელო მაინც მოეწყა და ილოშტაც, ამ დღემამაც, ამ დღემამაიკა აუმარგთა ოვაკებში და მართვა საჩუქრები.

დანარჩენ მოთამაშეთ თითქმის ყველას პატარა, მაგრამ კარგი როლები ჰქონდათ დაკისრებული.

ქან ქეთო ანდრონიკაშვილს ამ საღამოსთვის ნამდვილ შესაფერი როლი ავლა და პირნათლადე ჩაატარა. კარგები იყვნენ: შ დადიანი (გენერალი), შ. ხონელი (გენი) ნამეტურ მესამე სურათში, ბ. ახობაძე (ილარიონ). დანარჩენები ყველანი თავთავიანთ ალაგას იყვნენ და ერთი წუთითაც არ დაუბრუნდნენ საერთო ანსამბლი.

დასასრულ აღსანიშნავია, რომ გამოცდილი რეჟისორის შ დადიანის ხელი უკვე დეტეყო ბაქოს ქართული სცენის ყოველ გუნდულს. რეჟისორის ნაყოფიერება უკვე საკმაოდ გამოვლინდა აქაურ სცენის მოყვარეთა გაწრთნის საქმეში. შ. დადიანის მიზერ გაწრთნილი სცენის მოყვარეების გამოყვანა რთულ პიესებშიც თამამად შეიძლება. წლიგანდელ რეპერტუარსაც არ უშავს რა, თუ შედეგდობაში არ მივიღებთ ზოგიერთ ნახტომებს (საგრძნობელ ნახტომებს). სასცენო ძალების შემადგენლობაც დამაკმაყოფილებელია და სასურველია ამ ძალების აქ წარმოდგენებზე მოსიარულე ხალხის დამაკმაყოფილებელ პიესებში გამოყენება, ბ. ნ. შ. ხონელიც კარგსა და უთუოდ საჭირო ძალას წარმოადგენს აქაურ სცენისთვის. აგრამ რამდენიმეჯერ გამოვიდა ბაქოს სცენაზე და ვტყობა კიდევ ხანგრძლივად დარჩება... ეს გარემოება სასიხარულოდ უნდა ჩაითვალოს ბაქოს ღარიბი სცენისათვის.

გულსიხაბა

ღ. სურამში აღვილობრივ დრამატ. საზოგად. ახალგაზრდების თხევინთა და დახმარებით კლუბის დარბაზში 3 იანვრს გახართა წარმოდგენა, რომლის წინადა შემოსავალი გადასდო ქართული თეატრის აღსაშენებელ თანხის გასაძლიერებლად.

წარმოდგენილი იქნა „პატარა კახის“ მეორე მოქმედება, „უფროსი ძმა“, დრამა 3 მთავ. და კომედია „არც აქეთ, არც იქით“. ა ხალგაზრდა სცენის მოყვარემ გრ. სულიაშვილმა მშვენივრად შესასრულა კახის როლი. კარგი იყო აგრეთვე გივი ვლ. ლომიძის(იქი) და რეჯვ (ძიხ. ვარსიმაშვილი). ამ უკანასკნელს ვტყობოდა დავიროვებითი თამაში. მაყურებლებზე კუთდა მოქმედება სცენის განათება სცენის სიღრმიდან, პერსპექტივიდან. მოთამაშეთ პირი-სახე სრულიად არა სჩანდა მხოლოდ რაღაც ბნელ ხაოსი ბურქებში მათი სილუეტები თუ გამოჩნდებოდნენ ხოლმე. მეტად მოსაყენი იყო დრამა „უფროსი ძმა“. თუმცა მოთამაშენი პირნათლად ასრულებდნენ თავიანთ როლებს, მაგრამ ჯა ქმნას მოთამაშებ, როდესაც დრამაში მოქმედება ნაკლებია და მოთხრობა—ლაპარაკი კი მეტი. მზირულად ზიარა ვამედიამ არც აქეთ არც იქით“, საზოგადოთ წარმოდგება კარგად ჩაირა და დასწრე საზოგადოება ეკაყოფილი ლიზოლა. მით უმეტეს, რომ სურამში ზამთრობით წარმოდგენა იშვიათია უსცენოდის გამო. ამ საღამოსთვის კი თოვლან სცენის მოყვარებებმა დიდი შრომა გასწიეს და სახელგანთვლად მოაწყვეს როგორც სცენა, ისე დეკორაციები, მადლობა.

ღირსნი არიან, როგორც წარმოდგენის საპატია მზინით გახართვისათვის, ისე მისთვის, რომ სურამის საზოგადოებამ ზამთარში წარმოდგენა მოუწყო, დრამატ. საზოგ. თამაშდ. ე. ლომიძე და ყველა სცენის მოყვარენი და დახმარებ პირნი, როგორც ქ. ქ. ქეთო კალაძისა, ანიკო და ბაბო კორძაიანი, ბ. ბ. ბ. მენლაძე, ვლ. ლომიძე, ნიკოშვილი, გრ. სულიაშვილი, მ. ვარსიმაშვილი, ი. ჩხნაშვილი, მაქაქარიანი და სხვანი.

ამ საღამოს შემოსავალს შემდეგ გაუშვებთ. შინს სხვი.

წ ვ რ ი ლ ი ა მ ბ ე ბ ი

▶ ძაბი. ღრამ. ახსანაზობა სამშაბათს 13 იანვრის, სახალხო სახლში წარმოდგენს „მარგარიტა გოტიეს“.

▶ ნოაბრია კალუხი ხვალ, 12 იანვრის, სცენისმოყვარეთა მიერ ი. ჟივიძის რეჟისორობით წარმოდგენილი იქნება და-ძა-.

▶ ბაბო სულხანიშვილი სალიბარაბრო დილას გახართეს თელავში. წაიკითხავენ სანდრო შანშიაშვილის ახალ დრამ. პიესას „ქალი გოშენული“-ს, შემდეგ გაიხართება მუსიკალი შემოსავალი საქველმოქმედო საქმეს მონაბრუნება.

▶ პარტული გუნდი შესდგა ნ. სულიანიშვილის ხელმძღვანელობით ქ. თელავში. ქ. წ. წ. კ. სახ განყოფილებასთან. გუნდში დაახლოებით 50 წ. კაცი. გუნდი გახართავს კონკრეტს ალაგობრივ და სხვადა.

▶ ხაშურის ძაბი. ღრამ. წრამ 4 იანვ. წარმოდგინა ა. ბაქრაძის „ამ დროის გმირები“, პიესამ კარგად ჩაირა, საზოგადოება ბლიმად დაესწრო.

▶ ღრამ სახ. პაბიშობა 4 იანვ. საყურადღებო სამწიგნობრო დილა გახართა ახალი კლუბის დარბაზში. ახალგაზრდა მეოსანმა შანშიაშვილმა წაიკითხა თვისი ახალი დრამ. პიესა „ქალი გოშენული“, რომლის შემდეგაც მუსიკალი გაიხართა. თლოპარაკის არ. ჯავახიშვილმა. დ კასრამე, გრ რობაქიძემ, შ. წულუკიძემ, მ. პირიანიშვილმა, შ. შარაშიძემ, ს. დადიანმა და ევ. ჯავახიშვილმა (პირადი შენიშვნა). კონსტანა ანდრონიკაშვილმა დაწვეებული სიტყვა არ დაათავა, გერ. ქიქოძემ მოწაწილეობა არ მიიღო - ნაწარმოები არ წამოკითხავენ.

დილას დიდძალი საზოგადოება დაესწრო. სასურველია ასეთი დილა ხშირად იმართებოდეს.

ჩაბნი შინგნობრობა დროით დღე მიღრუნდება დროგამოწვევებით გამოკლებით. ახალი მიმართულებების გახვითი „ზადრეგნა“ უკვე მოვიხსენიეთ, გორაში გამოდის ახალი ჟარული, ქუთათური „შრომა“ ახალ წლიდან დღიურ გახუთად გადაცდება. თლო ამ წლიდან გამოვიდა ახალი ორკვირეული სამეცნიერო, სალიტერატური და საპოლიტიკო ჟურნალი „განთიხადი“, ამ გამოცემის პირველ ნომერში რედაქტორ გვიხრუნდება, რომ „განთიხადი“ იქნება ქართული ერის ცხოვრების მაჯის სეპის, ჩვენი მშრომელი დემოკრატიის გრძნობა-ღონების, შემოქმედებითი მუშაობის მწირობა-ში გამოძახსტეული“ ჟურნალში საგულისხმბო წერილებია მოთავსებული, ფუსტურეთ დღეგართელობასა და წარბატებას.

(წ-1)

ახალი ქართლი გამოსვლის ქ. გორში, კვირაში 2-ჯერ—ხუთშაბათობით და კვირაობით წლით ნაშენად ნახ. წ. 3 მ., 3 თვით 1 მ. 50 კ., 1 თვით 84 კ. თითო ნომერი 5 კ. მოკითხეთ ყველა გაზ. რელიქ-ცია-კანტორა-გორი, სამეფო ქ. № 15, რელ-გამომცემელა დ კარიჭაშვილი. (წ-1)

მიიღება ხელის მოწარა 1915 წ
 ყოველ-დღიური სალიტ. და საპოლიტიკო გაზეთი
„სახალხო უწყებელი“
 (კვირაობით) სურათებიანი დამატებით (კვირაობით)

გამოვა იმავე პროგრამა, როგორც 1914 წ. გაზეთის ფასი წელიწადში 8 მან. 50 კ., ნახევარი წლით 4 მ. 50 კ. 3 თვით 2 მ. 25 კ. ერთი თვით 75 კ. ცალკე № შაურად, დამატებიანი 7 კ. სახლგარეუდ თვეში ზედმეტი 50 კ. ➔ არუგის გამოსაცემელი ფასი: თბილისისა თბილისს გარედ, ან თბილისის გარეთისა სვეთბილისს გარეთისაზე 40 კ. დანარჩენ შემთხვევებში უფასოა. წლიურ ხელის მომწერთ გაზეთის ფასი 8 მ. 50 კ. შეუქვლიანთ ვადახილარ ნაწილობით: ხელისმომწერთსანვე 3 მ., 1 აპრილამდე 2 მ., 1 თბათვემდე და დანარჩენი 1 მ. 50 კ. 1 იანვრისთვის. გაზეთის გამომწერა შეიძლე-ბა მხოლოდ თვის პირველ რიცხვიდან. **სელის მოწერა მიიღება:** „სახალხო ფურცელის“ კან-ტორაში, სასახლოს ქ., სარაჯიშვილის სახლი. (შესაგ-ებოდან), 2) ქ. შ. წ.-კ საზ. მთავარ გაზეთების წიგ-ნის მაღაზიაში, 3) ქუთაისში გიგლე მებუქესთან. ფოსტით: ტიქს, გაზ „სახალხო მურცელი“, ნოტ. ან. № 190

მუხაკ-ბაბე ვიურ. მიხ. ხერხეულიძე (მ. ფოცხუველი)
 მურ. ათეობრი და ცხოვრების რედაქცია მუქსრტობით აუქვეთს მატეობე-მეოდ მიათხელო, რომ ეთომინის სახლგარეან მბირულად ირისად დროს მოკ-ლული იქნა ჩვენი თანამშრომელი რომლის სულის მოსახსენებლად პანაშვიდა დახიმულა დღეს, მუადის 12 ს., ქაშვიის გულუხაშა.

საქართველო (ლორის მელიქოვის ქ.) არშაბათს 12 იანვარს კლუბთან არ-ხებულ სემციის სცენის მოყვართა შიგერ წარმოდგენილი იქნება „დაძმა“, ისტ. დრ. 5 მოქ. 6 ს. ვალ. გუნდისი, დასაწყი-სი სად. 8 ს. რეჟისორი ი. შიშიძე

ОТКРЫТА ПОДПИСКА НА 1915 ГОДЪ
 НА ЕЖЕДНЕВНУЮ ГАЗЕТУ
„НАВКАЗСКОЕ СЛОВО“
 Адресъ редакціи и контора: Тиф.Саватинская, 6
 Подписная цѣна на газету:
 для города, подписчиковъ: на 1 годъ 7 руб., на 6 мѣс. 4 р., на 3 мѣс. 2 р., на 1 мѣс. 80 коп.
 для иногороднихъ: на 1 годъ 8 р., 50 к., на 6 мѣс. 5 р., на 3 мѣс. 2 р., 50 к., на мѣс. 1 р.
 Доставка въ разрозную подписочную плату для годовыхъ подписчиковъ, при условіи непосредственнаго обращенія въ контору газеты. Пользующіеся разрозной утѣпчивающею те-рминомъ подписочныи—при подпискѣ—3 р., къ 1 марта—2 р., и къ 1 мая—2 р.; иногородные—при подпискѣ 4 р., къ 1 марта—2 р., и къ 1 мая—2 р.
 Сельскихъ учителей, сельскихъ священниковъ, рабочихъ, мастеровъ и фельдшеровъ предоставляется скидка 10% съ подписной платы.
 Книжники, магазинъ и кіоскавъ, при никакихъ подписку—5% скидки
 Редакторъ: И. Ф. Саватинъ.
 Издатель: Тифлисское Т-во Печатного Дѣла

წელიწადი
მისამდ

მიიღება ხალხმოსაზ 1915 წ.
ყოველკვირულ სათეატრო, სალიტერატურო, სახელოვნო და საზოგადოებრივ ჟურნალ

წლიურად 5 მ.
ნახევარი
წლით 3 მან.

„თეატრი და ცხოვრება“-ზე

ხელოვნების პროგრამით იმპროვიზირებული და იოს. იმედაშვილის რედაქციით,

იოსებ გედევანიშვილის, ივანე მაჭავარიანის, ვახტანგ ლამბაშიძის მხალხობელ მონაწილეობით და ზენი საუკეთესო დამახურებულ ახალგაზრდა კრიტიკოსთა, სიტყვა-კაზმულ მწერალთა, მსახიობთა, მუსიკოსთა და ხელოვნ-მხატვართა თანამშრომლობით. იუმორისტული განყოფილებით და შარკებით.

„თეატრი და ცხოვრება“ ყოველგვარ უგუფრ-დასურ მიმართულებას გარეშეა ჟურნალი უშთავრეს ყურადღებას მოქცევს სცენის, სიტყვა-კაზმულ მწერლობის, მუსიკის, ქანდაკების, სახატერო-სახელოვნო და საზოგადოებრივ მოვლენათა გარკვევას. ყოველ ნომერში დაიბეჭდება სარტერტუარო პიესა.

შ ა ს ი: წლით 5 მან., ნახევარი წლით 3 მან., თითო ნომერი 10 კაპ. ფულის შემოტანა ნაწილანაწილად უმეტესად: ხელის მოწერის დროს 2 მ., მარტის გასვლაზე 2 მ., დანა-ჩენი 3 მ. ენკენისთვის 1.

ხელმოწერა მიიღება: რედაქციაში (სორაბანი-ს სტამბაში) დღით 9—2 ს., საღამოთი 5—7 ს., ჟურნალ-გაზეთების კანტორა „განთიად“-ში, „ცოდნასა წიგნთსავაჭროში, რკინის გზის სახელოსნოში—ალ. ძაძამიასთან.

მიიღება განცხადებანი ჟურნალში დასაბეჭდათ. განცხადების ფასი: 1 გვ. მორიგებით, 2 გვ. კორპუსის პუკარი ერთ სვეტზე 25 კ. 3-ზე—20 კ., 4-ზე—15 კ. ფული და ყოველგვარი მასალა უნდა გამოგზავნოს იოს. იმედაშვილის სახელზე. ფოსტის მისამართი: Тифлисы, Ред. „Театри да Цховреба“ Иосифу Имедашвили რედაქტორ-გამომგეჟელი ახლა იმედაშვილისა

Открыта подписка на 1915 годъ.

МАЛЮТКА

Журналъ для маленькихъ дѣтей

Допущенъ Министерст. Народнаго Просвѣщ въ библиотеки дѣтскихъ садовъ и пріютовъ
Годъ изданія тридцатый

12 книжекъ журнала „МАЛЮТКА“ 12 выпусковъ Мурзаевъ В. „Творческая сказка“
и „Сказки Кота Ученаго“
24 Преміи —игрушекъ для вырезыванія, склеиванія, рисованія и т. п.

Съ 1915 года открывается при журналѣ специальный отдѣлъ „ХУДОЖНИКЪ-МАЛЮТКА“, гдѣ будутъ даваться указанія и образцы какъ и что лѣпить, рисовать, вырѣзывать и наклеивать. Веденіе отдѣла „Художникъ-Малютка“ поручено художнику В. С. Мурзаеву.

Годовая премія
„Приключенія мики“
Интересный разсказъ (заимствованный съ англ.) М. В. Архангельской
При первомъ номерѣ подписчики получаютъ ХУДОЖЕСТВЕННЫЕ ЛИСТЫ для наклеиванія картины изъ сказки „ЗОЛУШКА“

Подписная ц. съ пер. во все гор. Россіи:
Со сборникомъ 12 выпусковъ Сказокъ 4 р.
Безъ сборника сказокъ . . . . 3 р. 50 к.

Заграницу:
Со сборникомъ 12 выпусковъ Сказокъ
Кота Ученаго . . . . . 5 р.
Безъ сборника сказокъ . . . 3 р. 50 к.

Иногороднихъ просятъ адресовать свои требованія:
Москва, редакція журнала „МАЛЮТКА“. Спирidonовка, д. 14.
Въ Москвѣ подписка принимается въ конторѣ Г. Печковской, Петровскія линіи
Редакторъ М. Архангельская. Издатель Книгоиздательство „Школа“